

Міністерство освіти і науки України
Одеський державний аграрний університет
Вроцлавський економічний університет (Республіка Польща)
Комратський державний університет (Республіка Молдова)
Національний інститут економічних досліджень (Республіка Молдова)
Вища школа бізнесу, медіа та реклами (Республіка Польща)
ННЦ Інститут аграрної економіки
Київський національний економічний університет
Полтавський державний аграрний університет
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Сумський національний аграрний університет

«БРАСЛАВСЬКІ ЧИТАННЯ. ЕКОНОМІКА ХХІ СТОЛІТТЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ГЛОБАЛЬНИЙ ВИМІРИ»

**Збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної
конференції**

(1 листопада 2023 року)

Одеса 2023

УДК 339.9:364

Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри: Збірник матеріалів I Міжнародної наукової-практичної конференції, 1 листопада 2023 року. Одеса, ОДАУ. 2023. 289 с.

У збірнику розглянуто питання щодо розвитку економіки України, де висвітлені теоретичні, методичні та прикладні аспекти стосовно економічних відносин в аграрній сфері. Визначені пріоритети та наведені конкретні напрями для вирішення актуальних проблем розвитку галузі, з урахуванням досвіду як національного, так і зарубіжного рівнів. Також подані рекомендації з удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту, менеджменту, управління маркетинговою та логістичною діяльністю підприємств, організації виробництва та впровадження сучасних технологій, розвитку персоналу та стимулювання праці.

Розраховано на науковців, економістів, спеціалістів та фахівців економічного профілю, викладачів, аспірантів, здобувачів закладів вищої освіти.

Рекомендовано до друку рішенням науково-методичної ради Одеського державного аграрного університету протокол №6 від «30» листопада 2023 року.

Редакційна колегія:

Мацієвич Т.О. к.е.н., доцент, в.о. декана факультету економіки та управління ОДАУ (голова ред.колегії)

Запша Г.М., д.е.н., професор, зав. кафедри менеджменту ОДАУ

Крюкова І.О., д.е.н., професор, зав. кафедри обліку і оподаткування ОДАУ

Баланюк І.Ф., д.е.н., професор, зав. кафедри обліку і аудиту, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Шабатура Т.С., д.е.н., професор, зав. кафедри економічної теорії та економіки підприємства ОДАУ

Ревуцька А.О., к.е.н., доцент кафедри економіки Уманський національний університет садівництва

Найда А.В., к.е.н., доцент (відповідальний секретар)

Відповідальність за достовірність даних, зміст і якість матеріалів збірника несуть автори.

податкової дисципліни та усунення податкових правопорушень. Так, протягом 2022 року внаслідок дії військового конфлікту, загальна сума податкового боргу платників Одеської області до зведеного бюджету України за 2022 рік зросла на 471,3 млн грн (або на 10,7 відс.) та станом на 01.01.2023 становила – 4 860,9 млн грн, при цьому, сума новостворених боргів, які виникли під час дії воєнного стану, становили 1 068,4 млн гривень.

Протягом звітнього періоду (2022р.) року Головним управлінням ДПС в Одеській області було завершено 2374 перевірки: 56 планових документальних перевірок згідно плану-графіку, донараховано 17,1 млн грн; 2318 позапланових документальних перевірок, за результатами яких донараховано 156,8 млн гривень. Надходження до державного бюджету за 2022 рік, за результатами контрольно-перевірочної роботи – 63,0 млн грн, у т. ч.: податок на прибуток – 17,0 млн грн; податок на додану вартість – 27,2 млн грн; касова дисципліна 6,2 млн. грн., ПДФО – 106,7 тис грн.

Література:

1. Концева В.В., Антоненко Н.В., Карлова І.О. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки податкового навантаження підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 29. С. 53-58.
2. Мармуль Л.О., Новак Н.П., Халілов Е.Д. Роль адміністрування податку на доходи фізичних осіб в управлінні конкурентоспроможністю аграрних підприємств. *Економічний вісник університету*. 2021. Вип. 51. С. 25-31.
3. Гнидюк І.В., Уманець Л.В., Гончаренко Т.В. Оцінка податку на доходи фізичних осіб як фіскального показника. *Бізнес-інформ*. 2021. № 2. С. 279–285.
4. Звіт про виконання Плану діяльності Державної податкової служби України за 2022 рік. URL: <https://tax.gov.ua>.
5. Звіт про виконання Плану роботи Головного управління ДПС в Одеській області за 2022 рік. URL: <https://od.tax.gov.ua>.

Щербаков А. В.,

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Кропивницький, Україна*

Сакун А.Ж.,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Кропивницький, Україна*

ДОСВІД ПОЛЬСЬКОЇ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Питання формування державної політики сталого розвитку та фінансового забезпечення суб'єктів галузей національної економіки є досить актуальним особливо в контексті повномасштабних військових дій на території України, що розпочалися з лютого 2022 року. Фізична особа підприємець (ФОП), є однією з

основних форм підприємницької діяльності в багатьох країнах світу, включаючи Україну. Існуючи на межі між індивідуальною та корпоративною сферою, ФОП володіє своєрідним статусом у суспільстві та юридичних колах. Ця форма підприємництва стала важливою складовою економіки та підприємницького середовища [1].

У наш час ФОПи грають суттєву роль у створенні нових робочих місць, наданні різноманітних товарів і послуг, а також у формуванні фінансової бази для багатьох господарських операцій. Однак ця форма підприємництва також стикається з різними викликами та проблемами, такими як оподаткування, бюрократія та регулювання, тому існує тенденція створення фіктивних ФОПів для зменшення податкового навантаження. Це може включати роздрібнення бізнесу та коригування виплати зарплат. Проте, важливо зазначити, що Податковий кодекс України має конкретні норми, які регулюють ці питання [2].

Тому, актуально розглянути концепцію оподаткування Міністерством фінансів України спільно з Міжнародним валютним фондом, яка була б прозорою, легкою для розуміння і підтримувала б малий бізнес, не ставлячи його у невідгідне положення порівняно з великими компаніями.

Україна вивчає досвід Польщі та можливість впровадження аналогічної системи оподаткування для малих підприємств та фізичних осіб-підприємців, відзначає Гетманцев Д., як важливу їх роль у сучасному бізнесі і внесок у господарський ландшафт України [3], що потребує досконального аналізу.

Аналіз податкових ставок свідчить про те, що вартість багатьох популярних послуг в Україні може зрости на 10-12%, що безпосередньо вплине на споживачів. Однак для підприємців, насамперед тих, хто займається вільними професіями, важливо проаналізувати запропоновану систему з погляду її ефективності та справедливості системи, що сприятиме веденню бізнесу.

Щодо ефективності, слід зазначити, що доходи підприємців зменшаться не лише через зростання податку, але й через зменшення доступності їхніх послуг для частини споживачів. З точки зору справедливості, наразі малоімовірно, що підприємці можуть очікувати раптового скорочення рівня корупції в державних органах чи вдосконалення судової системи, що сприятиме покращенню умов для бізнесу

Проте, найважливіше полягає в тому, що разом із збільшенням податкового навантаження на малий бізнес не вирішуються справжні глобальні питання, які дійсно могли б значно поповнити державний бюджет, а саме: проблеми корупції на митниці, виведення прибутку великими корпораціями в офшори, низькі платежі за видобуток корисних копалин і загальнонизькі ставки оподаткування капіталу. Важко говорити про "ефект Робін Гуда" у цьому контексті.

Звернемо увагу, станом на 1 червня 2023 року кількість фізичних осіб - підприємців, які використовували спрощену систему оподаткування, складала 1,517 мільйона осіб. З них обрали наступні категорії [8]:

- першу групу — 204,4 тис. осіб (або 13,5%);
- другу групу — 564,1 тис. осіб (або 37,2%);

- третю групу — 748,1 тис. осіб (або 49,3%). На той момент кількість платників третьої групи з особливим режимом оподаткування за ставкою 2% становила 287,7 тис. осіб.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз польської та української системи оподаткування

<i>Система оподаткування</i>	<i>Україна</i>	<i>Польща</i>
Загальна система/ Загальні засади	Дохід -Видатки= Прибуток ПДФО -18%; Військовий збір – 1,5%	Дохід -Видатки= Прибуток Має кучу пільг для зменшення доходу >30000 злотих в місяць –не оподатковується; >120000 злотих – 12% (приблизно 1023816грн); <120000 злотих – 32%;
Лінійний податок	Відсутній	19%, не існує порогової суми доходу
Єдиний податок/Спрощена система	1-ша група – 10% від ПМПО, межа доходу 165 мінімальних заробітних плат (268,40 грн на місяць/1118900,00грн) 2-га група – 20% від МЗП, межа доходу 834 мінімальних заробітних плат (1340,00 грн на місяць/5587800,00грн) 3-тя група – 5% або 3%+ПДВ від доходу, межа доходу 1167 мінімальних заробітних плат (7818900,00грн)	Від 2 до 17%, залежить від напрямку діяльності: 2% – непромислова переробка і продаж продукції власного виробництва; 3% – роздрібна торгівля, гостропослуги, продаж своїх основних засобів; 5,5% – виробнича і будівельна діяльність, ремонтні роботи, перевезення вантажів більше 2 тон; 8,5% – послуги, що прямо не визначені в інших групах ставок єдиного податку; 10% – торгівля нерухомістю; 12% – діяльність, пов'язана з програмуванням; 14% – медичні послуги, діяльність архітекторів та інженерів будівництва; 15% – маркетингові послуги, фотографування; 17% – юридичні та бухгалтерські послуги, діяльність агенції праці.*
* - особа, яка сплачує податок, займається діяльністю, прибуток з якої обкладається податком за різними ставками, то оподаткування прибутку визначається на основі ставки, що застосовується до кожного виду такої діяльності окремо.		

Підприємцями, які сплачують єдиний податок, було зібрано загалом 15,2 мільярда гривень в Україні за перші п'ять місяців 2023 року. З них платники 1 та 2 груп внесли 2,3 мільярда гривень. Отже, щомісячно ФОПи, які застосовують спрощену систему оподаткування, сплачували приблизно 3 мільярда гривень. Протягом цього самого періоду з січня по червень 2023 року до зведеного бюджету надійшло 479,7 мільярда гривень за платежами, які

контролюються ДПС. Отже, єдиний податок від підприємців на спрощеній системі становив 3,2% від загальної суми платежів. Після повернення до ставки 5% для всіх платників податків третьої групи можна очікувати, що платежі від ФОПів на спрощеній системі складатимуть близько 4% від усіх платежів [9].

Зі збільшенням податкових ставок для багатьох фізичних осіб - підприємців до рівнів 8,5%, 12%, 15% або 17%, в ідеальних умовах можна очікувати подвоєння або навіть збільшення платежів на 2-2,5 рази. Це може бути логічним фіскальним підходом, але потрібно розглянути практичний вплив цих рішень.

У зв'язку з продовженням російської агресії, підвищення податкового навантаження може призвести до серйозних економічних та соціальних наслідків. Уряд розуміє цей ризик, і в проєкті державного бюджету на 2024 рік не передбачено жодних податкових змін для збільшення доходів. Проте, з часом буде необхідно знайти додаткові джерела доходів для бюджету. Це може призвести до перегляду ставок податків, а саме спрощеної системи оподаткування.

Нашим головним завданням є не просто викликати стурбованість або надавати податкові стимули для утримання бізнесу в Україні. Наша мета - створити такі умови, які б зробили Україну привабливою для іноземних та внутрішніх інвесторів. Іноземні інвестиції є важливим економічним ресурсом для багатьох країн, у тому числі для України [10]. Це означає поліпшення бізнес-середовища, зменшення корупції, забезпечення прозорості та правової стабільності. Ми також повинні розглядати можливості залучення українських фахівців та бізнесменів до спільної реабілітації України після війни. Важливо зрозуміти, що багато людей, які залишили країну під час конфлікту, зацікавлені в тому, щоб повернутися та допомогти відновити економіку та суспільство.

Таким чином, наше завдання - створити такі умови та інфраструктуру, які б підтримували бізнес та вільних професіоналів, а також забезпечували залучення іноземних та внутрішніх інвестицій в Україну.

Література:

1. Пристемський О., Сакун А. Державна підтримка сталого розвитку підприємництва сільських територій. Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф., Івано-Франківськ, 27-28 квітня 2023 р./ За ред. І. Перезової. – Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. С. 690-693. URL: https://nung.edu.ua/sites/default/files/2023-05/збірник_тез.pdf

2. Податки по-польськи для наших ФОП: чому просто скопіювати їх не вдасться. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/10/06/113795287> (дата звернення: 08.10.2023)

3. Новини Live. Що точно не варто робити під час війни — так це бути і красивим, і розумним. Інтерв'ю з Гетманцевим. URL: <https://novyny.live/eksklyuziv/shcho-tochno-ne-varto-robiti-pid-chas-viini-tak-tse-but-i-krasivim-i-rozumnim-interviu-z-getmantsev-118320.html>

4. Dz.U. z 2023 r. poz. 641. URL: <https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2022/2647> (дата звернення: 08.10.2023)

5. Система оподаткування для ФОП у Польщі. URL: <https://mojafirma.org/uk/sistemi-opodatkuwannja-dlja-fop-u-polshhi/> (дата звернення: 09.10.2023)

6. Державна податкова служба України. З початку 2023 року підприємці сплатили до бюджету 15,2 млрд грн єдиного податку. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/685975.html> (дата звернення: 09.10.2023)

7. INFOR. Płaca minimalna. Jak wzrastała w 2023 r. URL: <https://kadry.infor.pl/kadry/wynagrodzenia/wynagrodzenie-minimalne/6285182,placa-minimalna-jak-wzrastalo-w-2023-r.html> (дата звернення: 10.10.2023)

8. Державна податкова служба України. З початку 2023 року підприємці сплатили до бюджету 15,2 млрд грн єдиного податку. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/685975.html> (дата звернення: 10.10.2023)

9. Мінфін. Українські ФОПи на польській моделі податків: вартість послуг зростає на 10-12%. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/10/03/113593717/> (дата звернення: 11.10.2023)

10. Trusova, N., Kotvytska, N., Pikhniak, T., Pavlova, M., Plotnichenko, S. & Sakun, A. (2022). Attracting foreign investment in cyclic imbalances of the economy. *Scientific Horizons*, 25(5), 101-116.

URL: <https://sciencehorizon.com.ua/en/journals/tom-25-5-2022/zaluchennya-inozemnikh-investitsiy-v-umovakh-tsiklichnoyi-nezbalansovanosti-ekonomiki>

Шеленко Д.І.,

*д.е.н., професор, професорка кафедри підприємництва, торгівлі та
прикладної економіки,*

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна*

Мельник С.С.,

*здобувач вищої освіти ОС «бакалавр»
спеціальності «Облік і оподаткування»*

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна*

Андрусак Т.В.,

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ЕЛЕКТРОННА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ В СИСТЕМІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У сучасному світі, де технології стрімко розвиваються, електронна фінансова звітність стає ключовим елементом в системі господарювання. Її впровадження визначає новий етап розвитку фінансових технологій, що визначається ефективністю та швидкістю обробки інформації. Етапи впровадження електронної фінансової звітності включають в себе період від